

Kartläggning av potentiellt miljöskadliga subventioner

En handledning

Uppdaterad april 2014

Innehåll

1	INLEDNING	3
2	DEFINITIONER	4
3	KARTLÄGGNING STEG FÖR STEG	6
4	REFERENSER	10
	BILAGA 1 VERKTYG FÖR BEDÖMNING AV MILJÖPÅVERKAN	11
	BILAGA 2 EXEMPEL PÅ REDOVISNING	25

1 Inledning

Bakgrund

En subvention är ett ekonomiskt styrmedel som kan användas för att främja en viss typ av produktion eller konsumtion. Exempel på subventioner är olika typer av direkta bidrag och stöd, skattelättnader och undantag från regler. Subventioner kan förutom sin avsedda effekt även leda till oönskade effekter. De kan t.ex. bidra till negativa miljöeffekter genom att påverka beteenden som leder till mer avfall, större utsläpp, ökad resursutvinning eller negativ påverkan på biologisk mångfald.

Internationellt arbete för att minska miljöskadliga subventioner pågår bland annat inom OECD, G20 och EU. Enligt Europeiska kommissionens Färdplan för ett resurseffektivt Europa (KOM(2011) 571 slutlig) ska miljöskadliga subventioner ha fasats ut senast år 2020, med beaktande av påverkan på svaga grupper. I Europeiska kommissionens meddelande ”Annual Growth Survey 2013” (Brussels, 28.11.2012 COM(2012) 759 final) upprepas att miljöskadliga subventioner bör fasas ut.

Kartläggning av subventioner innebär att identifiera subventioners negativa miljöeffekter, granska subventionernas måluppfyllelse utifrån deras huvudsyften, samt granska subventionernas mål. Att kartlägga hur subventioner påverkar miljön kan, förutom att förbättra miljö kvaliteten, öka subventioners måluppfyllelse, bidra till transparens och minska trycket på statsbudgeten. Kartläggning kan därmed bidra till att resurser används effektivare (Umweltbundesamt 2011).

Syfte

Den här handledningen riktar sig till myndigheterna inom miljömålssystemet.¹ Syftet är att den ska vara ett stöd för myndigheterna i deras uppdrag att identifiera och bedöma icke-skatterelaterade potentiellt miljöskadliga subventioner inom sina respektive verksamhetsområden.

Handledningen är skriven på en *övergripande nivå*. Specifika behov av vägledning som kan finnas till följd av myndigheternas olika verksamhetsområden eller subventionernas olika karaktär ryms inte inom ramen för denna handledning.

¹ Boverket, Energimyndigheten, Exportkreditnämnden, Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Livsmedelsverket, Läke medelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Sida, Sjöfartsverket, Skogsstyrelsen, Skolverket, Socialstyrelsen, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning, Tillväxtverket, Trafikverket och Transportstyrelsen.

2 Definitioner

Vad är en subvention?

En definition av subvention som ofta används i policysammanhang är:

“Ett resultat av en statlig insats som ger en fördel för konsumenter eller producenter, för att komplettera deras inkomst eller sänka deras kostnader.”

(OECD 2005)

Denna definition är bred och inkluderar direkta bidrag och stöd såväl som exempelvis skattelättnader och undantag från regler. Det finns dock ingen vedertagen definition för vad som mer konkret räknas som en subvention. Vilken definition som används beror på syftet med analysen. Här avgränsas kartläggningen till *icke-skatterelaterade* subventioner. Kartläggningen omfattar med andra ord endast subventioner som inte hanteras genom skattesystemet. Icke-skatterelaterade subventioner omfattar direkta transfereringar, såväl som begränsat försäkringsansvar, handels-/certifikatsystem och undantag från regler. I första hand fokuserar handledningen på *budgetrelaterade* subventioner, dvs. utbetalningar som går via myndigheternas budget. Definition av ”budgetrelaterad subvention” i denna handledning lyder:

”Utbetalning från myndigheten till företag, individer, organisationer, kommuner eller landsting i syfte att främja en viss typ av konsumtion eller produktion.”

Definitionen omfattar transfereringar till aktörer i och utanför Sverige. SCB använder samma definition i miljöräkenskaperna.

I andra hand bör dessutom undantag från regler, begränsat försäkringsansvar och handels-/certifikatsystem inkluderas i kartläggningen.

Vad är en miljöskadlig subvention?

Det finns inte heller någon vedertagen definition för vad en miljöskadlig subvention är. Kartläggningen utgår från OECD:s definition som är den vanligast förekommande i policysammanhang:

”En subvention kan definieras som miljöskadlig om den uppmuntrar till att mer miljömässig skada sker än vad som hade varit fallet utan subventionen.”

(OECD 2002)

Potentiellt miljöskadliga subventioner

Eftersom syftet med kartläggningen är att identifiera och bedöma de negativa effekter på miljön som subventioner *kan* leda till, används begreppet *potentiellt* miljöskadliga subventioner.

Miljöeffekter i och utanför Sverige

En subvention kan ha miljöeffekter i Sverige och/eller utanför Sveriges gränser. Målet med miljöpolitiken är att de stora miljöproblemen ska vara lösta i Sverige till nästa generation samt att detta sker ”utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser” (prop. 2009/10:155).Handledningen omfattar därför miljöeffekter både i och utanför Sverige.

Direkta miljöeffekter

Kartläggningen är avgränsad till *direkta* miljöeffekter. Indirekta miljöeffekter som exempelvis hälsoeffekter, exkluderas. Att skilja mellan direkta och indirekta effekter på miljön är inte helt enkelt, då både subventionens syfte men även hur den används av mottagarna har betydelse. Dessutom uppstår vissa miljöeffekter inte omgående utan visar sig först på längre sikt – dvs. vissa miljöeffekter är mer direkta än andra, vilket försvårar bedömningen. Till exempel har en subvention till marknadsföring av turism i fjällvärlden inte direkta miljöskadliga effekter. Marknadsföringen kan dock på sikt leda till att t.ex. snöskoter-körning ökar, vilket bl.a. kan påverka den biologiska mångfalden negativt. Om subventionen däremot ges i form av finansiellt stöd till att utveckla turistaktiviteter som påverkar miljön negativt har subventionen en direkt miljöskadlig effekt.

Subventioner med miljöfrämjande syfte

Även subventioner med miljöfrämjande syfte kan ha negativa effekter på miljön och ska ingå i kartläggningen. Ett exempel på en sådan subvention är elcertifikatsystemet som syftar till att öka produktionen av förnyelsebar el för att minska utsläppen av växthusgaser. Småskalig vattenkraft är ett av energislagen som gynnas av systemet. Dock gynnas endast en liten del av den totala kraftproduktionen från småskalig vattenkraft, samtidigt som utbyggnaden av kraftstationer i små vattendrag också innebär problem för vattenlevande djur och växter. Till exempel kan dammar, kraftverk och regleringsmagasin skapa vandringshinder, vilket gör att lekvandrande fiskar inte kan ta sig mellan lek- och uppväxtområden (Naturvårdsverket 2012).

3 Kartläggning steg för steg

Handledningen är indelad i fem faser. För varje fas finns ett antal steg med frågor att svara på.



Att tänka på när kartläggningen genomförs

- Denna handledning är främst tänkt att användas för kvalitativ bedömning, men subventionernas effekter på miljön kan kvantifieras då myndigheten anser det möjligt att göra detta.
- Ange källor till de uppgifter som lämnas för transparens och möjlighet till uppföljning.
- Om information saknas för att kunna svara på en fråga, skriv: ”information saknas”. Denna information är också viktig inför framtida arbete med potentiellt miljöskadliga subventioner.

Identifiera

I denna fas identifieras vilka subventioner myndigheten administrerar och vilka av dessa som kan vara miljöskadliga.

Steg 1 Identifiera de subventioner myndigheten administrerar.

Definitionen av budgetrelaterad subvention som används i denna kartläggning:
"Utbetalning från myndigheten till företag, individer, organisationer, kommuner eller landsting i syfte att främja en viss typ av konsumtion eller produktion."
Definitionen omfattar transfereringar till aktörer i och utanför Sverige.

- ✓ Utgå från myndighetens anslagsredovisning.
- ✓ Sök efter anslagsposter klassade som "lämnade bidrag" till företag, individer, organisationer, kommuner eller landsting.
- ✓ Gå igenom anslagsposterna för att avgöra om det rör sig om en subvention enligt definitionen ovan.
- ✓ Regleringsbrev, budgetproposition och förordningstexter kan bidra med ytterligare information.
- ✓ Inventera även undantag från regler, begränsat försäkringsansvar och handels-/certifikatsystem som myndighetens administrerar.

Steg 2 Identifiera de subventioner som kan vara miljöskadliga.

Gå igenom aktiviteterna nedan. Påverkar subventionen:

- Transporter
- Energianvändning och energiproduktion
- Byggnad och boende
- Användning av kemikalier, farliga ämnen, bekämpningsmedel eller mediciner
- Uppkomst eller hantering av avfall
- Förbränning
- Användning av arbetsmaskiner
- Användning av gödsel
- Markanvändning
- Användning av ozonnedbrytande ämnen
- Hantering av radioaktivt material
- Djurhållning
- Avlopp och slam
- Vattenanvändning
- Fiske
- Skogsbruk

Om subventionen påverkar någon eller några av aktiviteterna ovan **kan** den ha negativ miljöpåverkan och bör bedömas vidare. Gå vidare till steg 3 med dessa subventioner.
Om subventionen inte påverkar någon av aktiviteterna eller endast påverkar i ringa omfattning behöver den inte bedömas vidare.

Beskriv	
<i>I denna fas beskrivs subventionens syfte och aktualitet.</i>	
Steg 3 Beskriv subventionens syfte, mål, storlek och målgrupp	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Subventionens namn ✓ Vad är syftet med subventionen? ✓ Till vem riktar sig subventionen enligt dess syfte? ✓ När infördes subventionen? ✓ Vilken är den senaste eller planerade förändringen av subventionen? ✓ Är subventionens syfte fortfarande aktuellt? ✓ Hur stor är subventionen i kr per år? <p>För budgetrelaterade subventioner: Ange faktiskt utbetalat belopp för det senaste året, dvs. själva utgiften i budgeten. Om subventionen är ett strukturstöd som löper över flera år, ange utbetalt belopp för perioden.</p>

Bedöm	
<i>I denna fas bedöms subventionens måluppfyllelse och miljöpåverkan.</i>	
Steg 4 Bedöm subventionens måluppfyllelse.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Uppfyller subventionen sitt syfte? Beskriv hur. ✓ Finns studier eller analyser om subventionens måluppfyllelse? Vilka?
Steg 5 Bedöm hur subventionen påverkar miljön.	<p>Gör en kvalitativ bedömning av subventionens miljöpåverkan genom att använda verktyget för bedömning av miljöpåverkan. Verktyget finns i bilaga 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vilka aktiviteter påverkas av subventionen? ✓ Vilka miljöeffekter leder aktiviteterna till? Negativa och positiva. ✓ Vilka miljö kvalitetsmål påverkas? ✓ Finns miljövillkor kopplade till subventionen? Om ja, vilka? ✓ Finns studier eller analyser om subventionens miljöpåverkan? Om ja, vilka? ✓ Finns information kring hur stor miljöpåverkan är? Om ja, ange denna information.
<p><i>Gå vidare med de subventioner som bedömts kunna ha negativ miljöpåverkan till steg 6. Om subventionen bedömts som icke potentiellt miljöskadlig, gå vidare till steg 7.</i></p>	

Utveckla

I denna fas föreslås sätt att minska subventionens miljöpåverkan.

Steg 6

Utveckla sätt att minska subventionens miljöpåverkan.

Om bedömningen visar att subventionen har negativa effekter på miljön, men att subventionens syfte är aktuellt, föreslå hur syftet kan nås med minskad negativ miljöpåverkan. Det kan t.ex. innebära att ta fram miljövillkor, förändra nuvarande villkor eller ta bort villkor.

Redovisa

I denna fas redovisas kartläggningen.

Steg 7

Redovisa resultatet av kartläggningen.

Alla subventioner identifierade i steg två ovan listas med namn (inklusive anslagspost) och motivering. Se bilaga 2a för exempel.

För de subventioner som beskrivits och bedömts mer detaljerat, se bilaga 2b för exempel på redovisning.

4 Referenser

Europeiska kommissionen (2012). *Annual Growth Survey 2013*. (Brussels, 28.11.2012 COM(2012) 759 final).

Europeiska kommissionen (2011). *Färdplan för ett resurseffektivt Europa*. (KOM(2011) 571 slutlig).

IEEP (2009). *Environmentally harmful subsidies (EHS): Identification and Assessment, Final report*. Institute for European Environmental Policy (IEEP), November 2009.

Naturvårdsverket (2012). *Potentiellt miljöskadliga subventioner. Förstudie från 2005 – uppdaterad 2011*. Rapport 6455, Naturvårdsverket januari 2012. ISBN 978-91-620-6455-6.

Naturvårdsverket (2011). *Förslag till verktyg för bedömning av miljökonsekvenser i samband med konsekvensutredningar vid regelgivning*. Skrivelse med anledning av regeringsuppdrag. Naturvårdsverket 2011.

OECD (2005). *Environmentally Harmful Subsidies: Challenges for Reform*. ISBN 92-64-01204-4.

OECD (2003). *Environmentally Harmful Subsidies – Policy Issues and Challenges*. ISBN 92-64-10447-X.

OECD (2002). *Environmentally harmful subsidies: Barriers to sustainable development* by David Pearce. OECD Workshop on Environmentally harmful subsidies. Paris 7-8 November 2002.

Prop. 2009/10:155. Svenska miljömål - för ett effektivare miljöarbete.

Sweco Gröner (2008). *Kartläggning av statliga tillskudsordningar (postene 70-89) med miljöskadelige konsekvenser*. Finansdepartementet, Sweco Gröner, mars 2008.

Umweltbundesamt (2011). *Environmentally Harmful Subsidies in Germany, Update 2010*, Federal Environment Agency.

Under utformningen av handledningen har synpunkter inhämtats från Nils Eklundh, Ekonomistyrningsverket och Viveka Palm, Statistiska centralbyrån. Internationellt har kontakt hållits med Ronald Steenblick, OECD, Manfred Rosenstock, Kommissionens DG Miljö och Lea Köder, Umweltbundesamt (Tysklands Naturvårdsverk).

Bilaga 1. Verktyg för bedömning av miljöpåverkan

Bedömningen av subventionernas miljöpåverkan görs för varje miljö kvalitetsmål och utgår från Naturvårdsverkets tidigare förslag för bedömning av miljöpåverkan (Naturvårdsverket 2011). Sveriges 16 miljö kvalitetsmål finns beskrivna nedan, se s. 12. Det ursprungliga förslaget har anpassats för att passa kartläggningens syfte.

För varje miljö kvalitetsmål finns frågor kopplade till några av de aktiviteter som har störst påverkan på det aktuella målet. Frågorna är ingen komplett checklista utan ska ses som en hjälp att identifiera vilka aktiviteter som ger vilken typ av miljöpåverkan. Även aktiviteter som inte räknas upp kan alltså vara viktiga att uppmärksamma. Många små aktiviteter kan sammantaget ha stor betydelse för miljöpåverkans storlek.

När man går igenom frågorna bör man generellt fundera på om subventionen påverkar miljön i andra länder. Miljö kvalitetsmålen fokuserar främst på Sverige, men verktyget kan ändå användas för bedömning av subventioner till aktörer utanför Sverige. De exempel på aktiviteter och relevanta frågeställningar som finns för respektive mål, är relevanta för att bedöma hur miljön påverkas i andra länder.

Gör så här:

1. Börja med att identifiera vilka aktiviteter som subventionen påverkar, se vänsterspalten nedan.
2. Gå sedan vidare till respektive miljö kvalitetsmål och bedöm hur subventionen påverkar miljön, se högerspalten nedan.

Aktivitet	Miljö kvalitetsmål
Transporter	Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö, Skyddande ozonskikt
Energianvändning och energiproduktion	Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag, Storslagen fjällmiljö, Ingen övergödning, God bebyggd miljö
Byggnad och boende	Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö
Användning av kemikalier, farliga ämnen, bekämpningsmedel eller mediciner	Begränsad klimatpåverkan, Giffri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv, Skyddande ozonskikt, God bebyggd miljö
Uppkomst eller hantering av avfall	Begränsad klimatpåverkan, Giffri miljö, Skyddande ozonskikt, God bebyggd miljö

Förbränning	Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giffri miljö, Ingen övergödning
Användning av arbetsmaskiner	Frisk luft, Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap
Användning av gödsel	Begränsad klimatpåverkan, Bara naturlig försurning, Giffri miljö, Skyddande ozonskikt, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap
Markanvändning	Bara naturlig försurning, Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv
Användning av ozonnedbrytande ämnen	Skyddande ozonskikt, Begränsad klimatpåverkan
Hantering av radioaktivt material	Säker strålmiljö
Djurhållning	Ingen övergödning, Ett rikt odlingslandskap
Avlopp och slam	Giffri miljö, Ingen övergödning
Vattenanvändning	Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet
Fiske	Hav i balans samt levande kust och skärgård
Skogsbruk	Begränsad klimatpåverkan, Myllrande våtmarker, Levande skogar

Miljökvalitetsmålen

Begränsad klimatpåverkan	s. 13
Frisk luft	14
Bara naturlig försurning	14
Giffri miljö	15
Skyddande ozonskikt	16
Säker strålmiljö	17
Ingen övergödning	17
Levande sjöar och vattendrag	18
Grundvatten av god kvalitet	19
Hav i balans samt levande kust och skärgård	19
Myllrande våtmarker	20
Levande skogar	21
Ett rikt odlingslandskap	21
Storslagen fjällmiljö	22
God bebyggd miljö	22
Ett rikt växt- och djurliv	23

Begränsad klimatpåverkan

Mål

Målet är att halten av växthusgaser i atmosfären i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Till år 2020 ska utsläppen av växthusgaser i Sverige, från verksamheter som ligger utanför systemet för handel med utsläppsrätter, minska med 40 procent jämfört med 1990. Den globala ökningen av medeltemperaturen ska begränsas till högst 2°C jämfört med den förindustriella nivån. Visionen är att Sverige år 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser.

Beskrivning

Klimatet har förändrats under de senaste 150 åren. De flesta är överens om att det delvis beror på att koldioxid och andra så kallade växthusgaser släpps ut i atmosfären från människans olika verksamheter.

Aktiviteter, verksamheter och sektorer som bidrar till utsläpp av växthusgaser.

Handel med utsläppsrätter för koldioxid omfattar drygt 730 svenska anläggningar inom industri och energiproduktion. Den handlande sektorn omfattar cirka 30 % av svenska utsläpp i ett produktionsperspektiv. De största sektorerna är Industrin (förbränning och processer) cirka 14 % samt El och värmeproduktion 8 %. Inom industrin står följande verksamheter för de största utsläppen: järn och stål, mineral och gruvnäring, raffinaderier, massa och papper samt kemikalieindustrin.

Största sektorn i den icke handlande sektorn är inrikes transporter vars utsläpp utgör cirka en tredjedel av de totala utsläppen eller cirka hälften av utsläppen från den icke handlande sektorn. Näst störst är jordbrukssektorn som står för cirka 7 % av de totala utsläppen eller cirka 20 % av den icke handlande sektorns utsläpp.

Klimatmålet fokuserar på halten växthusgaser och på temperaturförändringen. För att klara de målen behöver utsläppen av växthusgaser minska men man kan även påverka halten och temperaturen genom att t.ex. öka upptaget av koldioxid i biomassa, samt öka mängden kol i mark, sediment och hav.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Mängden använd energi och andelen fossil energi respektive el i Sverige?
- Transportarbetet (t.ex. persontransporter och godstransporter med bil, lastbil, flyg och fartyg)?
- Transportarbetets energieffektivitet?
- Matkonsumtionen? Mängden växthusgaser som maten ger upphov till beror på vilken mat det är fråga om, hur den produceras, avståndet från produktion till konsumtion samt hur den transporteras.

- Den totala ytan för bostäder och lokaler, hur energieffektiva de är samt användningen av fossil energi till uppvärmning, varmvatten, el etc.?
- Användningen av järn, stål och cement?
- Användningen av petrokemiska produkter och kemikalier?
- Odlingen på organogena jordar (t.ex. torv)?
- Återanvändningen och återvinningen av framförallt plast och metall?
- Hanteringen av avfall (t.ex. metan från avfallsdeponier och dikväveoxid från avfallsvatten)?

Frisk luft

Mål

Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Beskrivning

Luftföroreningar påverkar människors hälsa på många sätt och medför i medeltal flera månaders förkortad livslängd. Skogens träd och jordbrukets grödor skadas av ozon vilket medför stora kostnader.

Exempel på skadliga ämnen och partiklar som är av betydelse för miljö kvalitetsmålet Frisk luft: kväveoxider, flyktiga organiska ämnen, benso[a]pyren, marknära ozon och partiklar (t.ex. från transporter, industriproduktion och från energisektorn).

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Frisk luft samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Transportarbetet (t.ex. resor och godstransporter med bil, lastbil, flyg och fartyg)?
- Användningen av arbetsmaskiner som med förbränningsmotorer?
- Användningen av dubbdäck?
- Halkbekämpningen på vägar?
- Förbränningen av bränslen (t.ex. trä/ved, olja, diesel, bensin)?
- Användningen eller hanteringen av lösningsmedel eller andra lättflyktiga organiska ämnen?

Var utsläppen av luftföroreningar sker har betydelse för koncentrationen av och exponeringen för luftföroreningar. För luftföroreningar från vägtrafiken har närheten till trafik störst betydelse för människors exponering. Vid långdistanstransport av luftföroreningar av t.ex. marknära ozon spelar närheten till utsläppskällor en mindre roll.

Bara naturlig försurning

Mål

De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka

korrosionshastigheten i markförlagda tekniska material, vattenledningssystem, arkeologiska föremål och hållristningar.

Beskrivning

Trots att försurningen i Sverige har minskat är fortfarande många sjöar och vattendrag försurade och marken har inte återhämtat sig från tidigare stort försurningstryck.

Svaveldioxid, kväveoxider och ammoniak är de ämnen som har störst betydelse för försurningen. Skogsmarken kan även försuras genom själva skogsbruket, dvs. inte bara genom nedfallet av försurande luftföroreningar.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Bara naturlig försurning samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Transportarbetet (t.ex. resor och godstransporter med bil, lastbil, flyg och fartyg)?
- Användningen av arbetsmaskiner som drivs med förbränningsmotorer?
- Förbränningen av bränslen (t.ex. trä/ved, olja, diesel, bensin)?
- Användningen och hanteringen av gödsel?
- Markanvändningen som i sin tur påverkar markens alkalinitet och buffringsförmåga. (t.ex. genom övergång från löv till gran, ökat uttag av grenar och toppar samt stubbar, ökad kvävegödsling)?
- Försurningsbegränsande åtgärder som t.ex. kalkning av sjöar och vattendrag?

Merparten av det försurande nedfallet i Sverige kommer från andra länder. Påverkar subventionen utsläpp av försurande ämnen i andra länder som sedan påverkar Sverige eller andra länder?

Giftfri miljö

Mål

Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna.

Beskrivning

Målet handlar om ämnen som kan utgöra hot mot hälsa eller miljö. Farliga ämnen används i samhället och sprids till miljön. Människor och natur exponeras för farliga ämnen. Syftet är att minska spridningen och exponeringen av farliga ämnen och att fasa ut användningen av särskilt farliga ämnen.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Människors och miljöns exponering för hälso- och miljöfarliga ämnen?

- Användningen av hälso- och miljöfarliga ämnen i kemiska produkter, material och varor, i hushåll, offentlig sektor eller privata näringslivet?
- Hanteringen av hälso- och miljöfarliga ämnen i kemiska produkter, material och varor, i hushåll, offentlig sektor eller privata näringslivet?
- Hanteringen av avfall innehållande hälso- och miljöfarliga ämnen?
- Information och kunskap om kemiska produkters risker och hanteringen av dem?
- Användningen och hanteringen av särskilt farliga ämnen, dvs. ämnen som är långlivade (persistenta), bioackumulerande, biomagnificerande, cancerframkallande, mutagena, reproduktionstoxiska, hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande? Exempel på särskilt farliga ämnen är kvicksilver, kadmium och bly.
- Hanteringen och användningen av bekämpningsmedel och läkemedel?
- Det oavsiktliga bildandet av farliga ämnen samt spridningen av dem? Exempel är ämnen som kan bildas vid förbränning av sopor och vid tillverkning av kemiska produkter.

Skyddande ozonskikt

Mål

Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.

Beskrivning

Ozonskiktet skyddar livet på jorden genom att filtrera bort en del av den skadliga UV-strålningen från solen. Därför innebär det en fara när ozonskiktet tunnas ut. Hos människor ökar risken för t.ex. hudcancer, nedsatt immunförsvar och starr.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Skyddande ozonskikt samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Utsläppen av ozonnedbrytande ämnen som halogenerande klorfluorkarboner CFC, HCFC och lustgas?
- Omhändertagandet av gamla varor och produkter med ozonnedbrytande ämnen i isoleringsmaterial, kylanläggningar, värmepumpar och i halonbaserade brandsläckare?
- Användningen av kväverikt gödselmedel och mark på ett sådant sätt att lustgas bildas och avges?

Säker strålmiljö

Mål

Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.

Beskrivning

I människans miljö har det alltid funnits strålning. Den kommer från rymden, solen och från radioaktiva ämnen i marken och vår egen kropp. Vi har utvecklat metoder för att skapa och dra nytta av strålning, till exempel genom att använda röntgenteknik och genom att använda uran i kärnkraftsreaktorer. Strålningen kan alltså vara till nytta, men den kan också orsaka skada.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Utsträckningen människor utsätter sig för solens UV-strålar (hur mycket människor solar, hur de skyddar sig mot solen, när på dygnet de solar, vilken breddgrad de solar på, särskilt känsliga grupper solvanor)?
- Utsträckningen människor utsätter sig för UV-strålning på solarier?
- Hanteringen av radioaktivt material och radioaktiva risker, inklusive risker i sjukhusmiljö och på laboratorier samt risker med kärnkraft och kärnvapen?
- Mängden radioaktivt material som används i samhället och hur mycket som släpps ut i naturen?
- Hanteringen av radioaktivt avfall t.ex. kärnbränsle, avfall från kärnkraftverk och sjukhus, avfall från hushåll (t.ex. vissa typer av brandvarnare)?
- Utsträckningen människor exponeras för radiofrekventa- och kraftfrekventa elektromagnetiska fält?

Ingen övergödning

Mål

Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.

Beskrivning

Övergödning orsakas av för höga halter av kväve och fosfor i marken eller vattnet. Genom exempelvis nedfall från luften hamnar kväveoxider från trafik och kraftverk och ammoniak från djurhållning i miljön.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Användningen eller hanteringen av gödsel inom jord- eller skogsbruket (t.ex. vår- och höstbearbetning, miljöhänsyn vid vatten)?
- Markanvändningen på ett sådant sätt att kväve frigörs (t.ex. att kväve frigörs vid avverkning)?

- Djurhållningen av t.ex. kor och grisar (t.ex. att den kväverika gasen ammoniak avges från träck och urin i djurstallarna och vid spridning av stallgödsel)?
- Mängden eller hanteringen av vattenbruk?
- Hanteringen av avloppsvatten och slam? Funktionen på enskilda avloppsanläggningar och anslutningen av kommunala anläggningar? BDT-hanteringen på fartyg och toaletthanteringen på fritidsbåtar?
- Utsläppen av kväveoxider från transporter (vägtransporter, sjöfart, flyg) eller förbränningsanläggningar? Förbränning av både bioenergi och fossil energi ger upphov till bildandet av kväveoxider.
- Utsläppen av kväveoxider från arbetsmaskiner?

Levande sjöar och vattendrag

Mål

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Beskrivning

Sjöar och vattendrag är viktiga för olika växt- och djurarter – den biologiska mångfalden. Även vi människor har nytta och nöje av dem; vi fiskar, åker båt, badar, och vi utvinner dricksvatten och vattenkraft.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Hydrologin, vandringsmöjligheten, genom reglering, vattenkraftproduktion, uttag av vatten m.m.?
- Förekomsten av främmande arter?
- Miljöhänsynen till vatten inom skogs- och jordbruket, t.ex. skyddszoner, körning över vatten, markavvattning m.m.?
- Upprättandet av vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser för allmänna och större enskilda ytvattentäkter?
- Restaureringen av sjöar och vattendrag? Påverkan på kulturmiljöer? T.ex. bortförande av näring/biomassa, syresättning, kalkningsåtgärder, återställa balansen mellan rovfiskar och andra fiskar, borttagande av vandringshinder.
- Skyddet av särskilt värdefulla vattenmiljöer utifrån natur- och kultur- och fiskevårdsperspektiv? Tillgänglighet och upplevelsevärden för friluftslivet?
- Mängden eller hanteringen av vattenbruk?
- Buller och andra störningar från anläggningar och verksamheter?
- Förekomsten av farliga och förorenande ämnen?

Grundvatten av god kvalitet

Mål

Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

Beskrivning

Grundvattnet räcker inte alltid till på alla ställen där det behövs. Tätorter och områden med fritidsbebyggelse vid kusten är exempel på platser där det kan råda brist på naturligt grundvatten.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Uttaget av grundvatten, särskilt i känsliga områden?
- Grundvattennivån eller markanvändningen som i sin tur påverkar kvalitén på grundvattnet?
- Planeringen, kartläggningen eller skyddet av grundvattenförekomster?
- Inrättandet av vattenskyddsområden? Skyddet av grundvattenförande geologiska formationer?
- Användningen och hanteringen av kemikalier och gödsel på ett sådant sätt att det kan ha negativ inverkan på grundvattnets kvalitet?
- Utvinningen och användningen av naturgrus? Tillståndet för grus- och bergtäkter?
- Sannolikheten för förorening av grundvatten genom t.ex. olyckor med farliga kemikalier, utsläpp från olika verksamheter (jordbruk, skogsbruk, industrier m.m.) eller användning av vägsalt?

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Mål

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar

Beskrivning

Den biologiska mångfalden i kust- och havsområden störs av övergödning, miljögifter och överfiske. Därigenom påverkas också den marina miljöns produktionsförmåga, det vill säga arter och individer av växter och djur i havet kan minska i antal.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Fiske och fångst av fisk och andra kommersiellt nyttjade arter?

- Kust-, skärgårds- och havsområden med höga natur- och kulturvärden? Tillgängligheten och upplevelsevärdena för friluftslivet?
- Den fysiska planeringen av verksamheter vid kust, skärgård och i den marina miljön?
- Sjöfarten?
- Bifångsterna av marina däggdjur, fisk och sjöfågel (t.ex. genom användningen av fångstredskap som ökar/minskar risken för bifångster)?
- Havsbottenmiljön eller kulturlämningarna under vatten (t.ex. genom trålning, muddring, grävning, anläggning av verksamheter, sportdykning)?
- Skyddet eller restaureringen av värdefulla miljöer?
- Mängden störningar i känsliga kust- och skärgårdsområden samt marina miljöer (t.ex. buller, ljus och värmepåverkan från båtar, anläggningar och människor, spridning och förekomst av marint skräp)?
- Förekomsten av främmande arter (t.ex. genom tömning av barlastvatten)?

Myllrande våtmarker

Mål

Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.

Beskrivning

Sverige har ca 6,3 miljoner hektar myrmark. Av denna areal har drygt 6 procent tagits upp i Myrskyddsplan för Sverige, som är Naturvårdsverkets plan för hur myrar ska skyddas.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Kvävebelastningen på våtmarker genom tillförsel via luft eller vatten?
- De hydrologiska förutsättningarna genom t.ex. markavvattning, vattenreglering vägdragningar?
- Mängden tunga transporter över myrar (t.ex. skogsbrukets stora maskiner)?
- Sönderkörningen av våtmarker och packning av torv (skogsbruket och terrängkörning)?
- Hävdandet av tidigare hävdade våtmarker?
- Våtmarkerna genom exploatering, fragmentering eller andra ingrepp?
- Trädskiktet på naturligt trädbärande våtmarker (skogsbruk)?
- Skyddet och skötseln av våtmarker inklusive sumpskogar med höga natur- och kulturvärden?
- Omfattningen av restaurering, återskapande och nyanläggningar av våtmarker?
- Människors möjligheter att bedriva friluftsliv och nyttja våtmarkers resurser som svamp och bär?
- Våtmarkernas förmåga att minska vattnets halter av näringsämnen, tungmetaller, växtskyddsmedel och partiklar?
- Våtmarkernas lokalklimat (t.ex. beskuggning/solexponering)?

Levande skogar

Mål

Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.

Beskrivning

Skogen är en av våra viktigaste källor till förnyelsebara råvaror och har stora både ekonomiska och miljömässiga värden. Många faktorer påverkar skogen. Den mest betydelsefulla kan vara skogsbrukets metoder.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljökvalitetsmålet Levande skogar samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Vilka metoder som används i skogsbruket?
- Mängden långsiktigt skyddad skogsmark?
- Mängden död ved, äldre lövrik skog och gammal skog?
- Risken för skador på fornlämningar och övriga kända värdefulla kultur-lämningar?
- Kartläggningen, vidtagandet av åtgärder samt uppföljningen av åtgärder avse-ende hotade arter?

Ett rikt odlingslandskap

Mål

Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Beskrivning

Natur- och kulturvärdena i dagens odlingslandskap är resultatet av att människan har brukat jorden under flera tusen år. I dag hotas de av den ökade specialiseringen och nedläggningen av jordbruk.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Bevarandet och skötseln av betesmarker eller slätterängar?
- Mängden och kvalitén på åkermark, betesmark eller slätterängar samt geografisk fördelning av dessa i landet?
- Bevarandet av småbiotoper eller kulturbärande landskapselement i odlingslandskapet? Exempel på småbiotoper eller kulturbärande landskapselement är solitärträd, åkerholmar, odlingsrösen, stenmurar, småvatten, obrukade kantzoner och diken.
- Skyddet och bevarandet av växtgenetiska resurser och inhemska husdjursraser?
- Bevarande av odlingslandskapets arter, naturtyper och ekosystemtjänster?
- Skyddet och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader i odlingslandskapet?

- Användningen och hanteringen av bekämpningsmedel och gödsel inom jordbruket?
- Jordbruksmarkens långsiktiga produktionsförmåga (sådan som berör exploatering av jordbruksmark, markstruktur och mullhalt)?
- Tillgängligheten till jordbruksmark för friluftsliv?

Storslagen fjällmiljö

Mål

Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dessa värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Beskrivning

Renskötseln är en förutsättning för ett storslaget betespräglad fjällandskap. Dock kommer rennäringens behov av stora ytor i konflikt med behovet av anläggningar för bl.a. friluftsliv och mineralbrytning.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Skadorna på mark och vegetation orsakade av mänsklig verksamhet?
- Byggandet av energianläggningar, t.ex. vind- och vattenkraft samt kraftledningar?
- Användningen av snöskoter och andra terrängfordon samt mängden renar?
- Kunskapen om hur man minskar risken för skador på mark och vegetation?
- Bullret från terrängfordon och luftburna fordon?
- Bullret i områden med stora upplevelsevärden eller höga natur och kulturvärden?
- Kunskapen om samt skyddet och bevarandet av höga natur- och kulturvärden i fjällen?
- Exploateringen för infrastruktur, mineralutvinning, vindkraft, friluftsliv, turism och rennäring?
- Skyddet av det samiska kulturarvet och skyddsvärda vattenmiljöer?

God bebyggd miljö

Mål

Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Beskrivning

Ett stort antal människor utsätts för buller över riktvärdena både utomhus vid sin bostad och inomhus. Därför upplevs trafikbuller ofta som det största miljöproblemet i tätorter.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter, inklusive planering och genomförande av åtgärder?
- Förutsättningarna för att ta till vara och utveckla kulturvärden i bebyggelsen, inklusive identifiering, planering och genomförande av åtgärder?
- Förutsättningarna för att bevara och utveckla grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden som är värdefulla ur rekreations-, friluftsvärden eller kulturmiljösynpunkt?
- Förutsättningarna för att begränsa andelen hårdgjord yta i tätorter, inklusive planering och genomförande av åtgärder?
- Förutsättningarna för effektivare och minskad användning av energi i byggnader eller i bebyggelsen?
- Förutsättningarna för ökad användning av förnyelsebar energi?
- Kommunernas arbete med att upprätta och genomföra översiktsplaner, energiplaner och avfallsplaner med välgjorda miljöbedömningar där bl.a. miljö kvalitetsmålen beaktas?
- Tillgången till kompetens eller kunskapsunderlag för identifiering, skydd, bevarande och utveckling av natur-, kultur- och friluftsvärden?
- Antalet bullerstörda i utomhusmiljö eller inomhusmiljö?
- Mängden och hanteringen av avfall, inklusive förebyggande, återanvändning och återvinning av avfall?
- Förutsättningarna för människors inomhusmiljö när det gäller bl.a. ventilation, radon, buller samt fukt och mögel, inklusive identifiering av problem och vidtagande av åtgärder?
- Förutsättningarna för en god hushållning med mark, vatten och andra naturresurser? God hushållning innebär att användningen sker på ett effektivt, resursbevarande och miljöanpassat sätt och att områden används till det de är mest lämpade för.

Ett rikt växt- och djurliv

Mål

Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.

Beskrivning

Synen på biologisk mångfald och dess betydelse har ändrats sedan begreppet myntades på 1980-talet. Biologisk mångfald är gener, arter och deras samverkan samt vad de gör till nytta för ekosystemen som t.ex. att rena vatten och luft.

Exempel på aktiviteter som har stor betydelse för miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv samt relevanta frågeställningar. Påverkas...

- Den biologiska mångfalden i form av naturtyper, arter och genetisk variation?
- Gröna infrastrukturer och det landskapsekologiska perspektivet?
- Den biologiska mångfalden av främmande arter eller genmodifierade organismer?
- Människors tillgång till natur- och kulturmiljöer med ett rikt växt- och djurliv?
- Det biologiska kulturarvet och lokal och traditionell kunskap?

Bilaga 2. Exempel på redovisning

Redovisningen av kartläggningen sker i två delar.

- a. Först redovisas en lista med alla identifierade subventioner från steg 1-2.
- b. Därefter redovisas den detaljerade bedömningen från steg 3-5.

a. Lista med alla identifierande subventioner

Subvention	Pot. miljöskadlig	Motivering
Subvention 1 Anslagspost x	Ja	Subventionen påverkar energiproduktion och uppkomst av avfall.
Subvention 2 Anslagspost x	Nej	Subventionen påverkar inga av aktiviteterna i steg 2.
Subvention 3 Anslagspost x	Nej	Påverkar markanvändning men bedöms ha ringa negativa miljöeffekter.

b. Redovisning av detaljerad bedömning

De subventioner som har bedömts som potentiellt miljöskadliga i steg 5 ska redovisas enligt exempel nedan. Även subventioner som har bedömts som icke potentiellt miljöskadliga i steg 5 ska redovisas enligt nedan tabell, men då utgår posten ”Utveckling”.

Exempel 1

Subvention	Regionalt transportbidrag
Myndighet	Tillväxtverket
Anslagspost	Utgiftsområde 19 Regional Tillväxt; Regionalt transportbidrag
Beskrivning	Transportbidraget får lämnas som bidrag till transportkostnaden för godstransporter inom Sveriges gränser på järnväg, i yrkesmässig trafik på väg eller till sjöss. Ett villkor är att varan ska ha genomgått en betydande bearbetning, skickas minst 401 km och transportfakturan ska komma från transportör eller speditör. Beroende på i vilken

	<p>kommun företaget är lokaliserat, får det mellan 5-45 % av transportkostnaden i bidrag. Företag inom trävarutillverkningen får den största andelen av transportbidraget, ca 40 %.</p>
Syfte	<p>Transportbidraget ska bidra till regional utveckling genom att kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd av varor, samt stimulera till höjd förädlingsgrad i transportområdets näringsliv. Syftet är aktuellt då marknaden för de tillverkande företagen till stor del ligger utomlands eller i södra Sverige.</p>
Målgrupp	<p>Tillverkningsindustrin i de fyra nordligaste länen. Förordning SFS 2000:281 och föreskrift TVFS 2009:2 reglerar undantag.</p>
Tid för införande	<p>Transportbidraget infördes 1971. Senaste förordningen gäller 2007-2013 . En ny förordning ska förhandlas i EU kommissionen för perioden 2014-2020.</p>
Storlek	<p>391 miljoner kronor år 2012. (Tillväxtverkets årsredovisning 2012) Utnyttjandet av bidraget är kopplat till konjunkturen och varierar från år till år.</p>
Måluppfyllelse	<p>Utvecklingen i förädlingsvärdet under perioden 2005-2008 har varit bättre i företag som erhållit transportbidrag än i jämförelsegrupperna. Dessa företag har även haft en bättre förändring av vinst under perioden. Enligt en analys som konsultföretaget Infraplan gjorde år 2004 på uppdrag av Nutek, så har transportbidraget en relativt stor betydelse speciellt för många mindre företags verksamhet och ekonomi (Nutek R2004:15).</p>
Miljöpåverkan²	<p>Huvudsakligen miljöpåverkan orsakade av transporter. Påverkar miljö kvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Levande sjöar och vattendrag, Bara naturlig försurning, ingen Övergödning och God bebyggd miljö. Miljöeffekterna är utsläpp till luft av växthusgaser, partiklar, svavel och kväveoxider.</p> <p>Fördelningen per transportslag var 2011: järnväg 9 %, trafik på väg (bil) 83 % och båt 8 % (Tillväxtverket 2011). Det är svårt att uppskatta den faktiska miljöeffekten eftersom det</p>

² För en subvention som i steg 5 bedömts *inte* vara potentiellt miljöskadliga, skriv:

"Bedöms inte vara potentiellt miljöskadlig." Motivera bedömningen.

	<p>inte finns exakta data på hur stor del av transportsträckan som genomförts via tåg, väg eller båttrafik. Även om ca 60 % av transporterna skett med lastbil, så inkluderar det antalet även s.k. kombitransporter.</p> <p>Enligt Tillväxtverkets utredning från 2012 utförs ca 80 % av de bidragsberättigade transporterna av transportörer med utsläpp av koldioxid på rimliga nivåer (50-70 gram per tonkilometer.</p>
Utveckling³	Sätt att minska bidragets miljöpåverkan inkluderar begränsning av tillåtna fordonstyper, krav på fordon och krav på särredovisning av kombitransporter. Under år 2013 genomför Tillväxtverket kunskapshöjande insatser för att miljöanpassa transporter som är berättigade till transportbidrag.
Slutsats	<ul style="list-style-type: none"> • Subventionens syfte är aktuellt och subventionen uppfyller sitt syfte. • Miljöpåverkan är huvudsakligen negativ på grund av att subventionen leder till ökade transporter. • Miljöpåverkan kan minskas genom kompletterande styrmedel som styr mot effektivare transporter.
Referenser	<p>NUTEK (2004). <i>Transportbidraget: en analys av motiv, effekter och alternativ</i>. Stockholm: Verket för näringslivsutveckling</p> <p>Tillväxtverket (2012). <i>Översyn av transportbidraget – Förslag till ett miljöanpassat transportbidrag som bidrar till regional utveckling</i>, Rapport 0098</p> <p>Tillväxtverket (2012). <i>Årsredovisning</i></p> <p>Tillväxtverket (2011). <i>Uppföljning av regionala företagsstöd och stöd till projektverksamhet</i>. Rapport 0140</p>

Exempel 2

Subvention	Gratis tilldelning av utsläppsrätter inom EU ETS
Myndighet	Naturvårdsverket
Beskrivning	Systemet för handel med utsläppsrätter för växthusgaser (EU ETS) infördes 2005 och omfattar förbränningsanläggningar samt viss

³ För subventioner som i steg 5 bedömts *inte* vara potentiellt miljöskadliga, fylls "Utveckling" inte i.

	<p>energiintensiv industri. EU ETS syftar till att minska utsläppen av växthusgaser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Handel med utsläppsrätter ska göra det möjligt att minska utsläppen i det land och den sektor där det kostar minst. Utsläppshandel bygger på att ett tak sätts för de totala utsläppen. De företag som omfattas är skyldiga att övervaka och rapportera sina utsläpp samt överlämna utsläppsrätter motsvarande utsläppen. Systemet täcker cirka 45 % av EU:s samlade utsläpp av växthusgaser.</p> <p>Ungefär hälften av de utsläppsrätter som finns tillgängliga för handelsperioden 2013-2020 delas ut gratis utifrån EU-gemensamma riktmärken. Verksamheter som anses vara utsatta för risk för koldioxidläckage enligt Kommissionens (KOM) förteckning enligt artikel 10a.13 i handelsdirektivet får (i princip) gratis tilldelning upp till 100 procent av aktuellt riktmärke. Övriga verksamheter får (i princip) en tilldelning som motsvarar 80 procent av riktmärket 2013 med successiv minskning till 30 procent 2020. För att inte den fria tilldelningen totalt sett skulle bli för hög beslutade dock KOM under hösten 2013 om korrektionsfaktorer för samtliga anläggningar. Det fick till följd att även industri som är utsatt för risk för koldioxidläckage får tilldelning lägre än riktmärket. För utsläpp från elproduktion ges ingen gratis tilldelning.</p>
Syfte	<p>Huvudsakliga syftet med EU ETS är att åstadkomma kostnadseffektiv minskning av utsläppen av växthusgaser inom Europeiska unionen. Ett annat syfte är att utveckla utsläppsnål teknik.</p> <p>Syftet med subventionen, dvs gratis tilldelning, är att inte missgynna europeisk industri jämfört med industri utanför EU och att därmed undvika s.k. koldioxidläckage.</p>
Målgrupp	Verksamhetsutövare inom energisektorn, energiintensiv industri samt viss annan industri med utsläpp av växthusgaser.
Tid för införande	Systemet infördes 1 januari 2005. En tredje handelsperiod inleddes 2013.
Storlek	För handelsperioden 2013-2020 delas det ut i storleksordningen 190 miljoner utsläppsrätter i Sverige. Med dagens värde på ca 6 €/utsläppsrätt blir subventionen ca 1,3 miljarder SEK per år.
Måluppfyllelse	Enligt Kommissionen finns ännu inga tecken på koldioxidläckage. Dagens regler med gratis tilldelning verkar förhindra att läckage uppstår. Subventionens syfte kan därmed sägas vara uppfyllt så här långt.
Miljöpåverkan	Gratis tilldelning av utsläppsrätter har bedömts som potentiellt miljöskadlig eftersom det minskar incitamenten till utsläppsreduceringar hos de aktörer som ej behöver betala något pris för sina utsläpp. Det totala utsläppet av växthusgaser inom EU ETS bestäms dock av handelsdirektivet och påverkas inte av om utsläppsrätterna delas ut gratis eller inte.
Utveckling	Under de två första handelsperioderna, 2005-2007 och 2008-2012, delades i stort sett alla utsläppsrätter ut gratis. Under den tredje perioden delas ungefär hälften ut gratis. Utsläppstaket på EU ETS minskar med 1,74 % per år, vilket innebär att taket minskar med 21 % från 2005 till 2020. Den årliga minskningen kommer att fortsätta även

	<p>efter 2020, men enligt förslaget till EU:s klimat och energipolitik till 2030 ska minskningen från och med 2021 vara 2,2 % per år. Om andelen utsläppsrätter som delas ut gratis också ska minska är för närvarande oklart. Kommissionen anger dock i förslaget till ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030 att system med gratis tilldelning kommer att behövas så länge det inte ställs jämförbara krav på utsläppsbegränsningar i andra ekonomier.</p>
<p>Slutsats</p>	<p>Subventionens syfte är att inte missgynna europeisk industri och att därmed undvika koldioxidläckage. Enligt kommissionen uppfyller subventionen sitt syfte.</p> <p>Subventionen minskar vissa aktörers incitament att reducera sina utsläpp. Det totala utsläppet av växthusgaser inom EU ETS bestäms dock av handelsdirektivet och påverkas inte av subventionen.</p>
<p>Referenser</p>	<ul style="list-style-type: none"> • http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/cap/allocation/index_en.htm • Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG. • Commission Staff Document executive summary of the Impact Assessment for a policy framework for climate and energy in the period from 2020 up to 2030. • Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A policy framework for climate and energy in the period from 2020 to 2030.